Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle - Suomen kestävän kasvun ohjelma

Kommentit: Christian Lardot, NewCo Helsinki, christian.lardot@hel.fi, mob: 040-195 2639

Yleiskommentti:

Selonteko on erittäin laaja ja siinä on kuvattu lähes kaikki mikä pitäisi olla kunnossa Suomen osalta ideaali tilanteessa. Todellisuudessa tähän ei kuitenkaan pystytä ja siksi minusta pitäisi joka osa alueelta painotta esim. kolme tärkeintä/ keskeisintä kokonaisuutta johonka tullaan panostamaan seuraavat vuodet. Valinnoissa pitää tietystä katsoa millä toimenpiteillä on suurin vaikutus ja todennäköisyys saada toteutettua jotta toivottava tulos edes osittain saadaan aikaiseksi.

Kokonaisuutena suunnitelma on hyvä ja painottaa mielestäni keskeisimmät kokonaisauudet/ osa alueet jotka Suomessa ennen pitkää on saatava kehitettyä ja saatettava kuntoon jotta Suomi tulevaisuudessa tulisi pärjäämään nopeasti muuttuvassa maailmassa, jossa lisääntyvän digitaalisaation ja yhä kasvava globaali kilpailutilanne tulee heikentämään sekä hyvinvointiamme että vaurauttamme.

Uskon että selonteossa esitetyillä teoilla tulee olemaan ainakin osittaista vaikutusta niillä alueilla johinka ne kohdistetaan. Toimenpiteiden vaikutus riippuu paljon siitä kuinka syvälle toimenpiteet integroituvat ruohonjuuritasolle saakka. Eli, on erittäin tärkeää huolehtia siitä että toimenpiteet tehdään riittävällä intensiteetillä ja että syntyneitä tuloksia sekä seurataan että tuloksia mitataan kuten on tarkoitus tehdä.

Alla näkemykseni siitä mitä osa-alueita valittujen painopistealueiden osalta mielestäni pitäisi tukea.

Painopiste 1: Koulutuksella ja tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle

Yksi ongelmista innovaatiotominnassamme on rakenteelinen siiloutuminen organisaatio tasoilla. Esimerkiksi terveyspuolen innovaatiopuolella toimivat seuraavat organisaatiot: Yliopistot, ammattikorkeakoulut, Spark Finland, Opiskelijajärjestöt, Business Finland, NewCo, yrityshautomot, yrityskiihdyttämöt, Venture Cap rahoittajat, Business Enkelit jne.

Kokonaisvaltaisesti täytyisi katsoa olemassa olevaa kokonaisuutta asiakkaan näkökulmasta ja rakentaa sellaiset palvelut jotka tuottavat lisäarvoa niitä tarvitseville. Lisäksi palvelut ja palvelupolut pitäisi rakentaa niin että ne aukottomasti täydentävät toisiaan.

Sekä yrityshautomot ja kiihdyttämöt pystyvät kustannustehokkaasti ja koordinoidusti yhdessä muiden ekosysteemitoimijoiden kanssa luomaan lisäarvoa uusille tiimeille ja startup yrityksille. Jostain syystä suomessa on alhainen määrä sekä yrityshautomoja ja yrityskiihdyttämöjä verrattuna esimerkiksi ruotsiin jossa on pitkät perinteet tästä toiminnasta.

- Toimiva oppisopimusjärjestelmä luotava jolla nuoret pääsevät työelämään harjoittelemaan ammattia ja sitä kautta työllistymään.
- Sekä yläasteella ja lukiossa on annettava perusteelliset opetukset taloudesta sekä suurempi vapaus valita sellaiset ainekokonaisuudet jotka tukevat myöhempää opiskelua.

- Yliopistoihin luotava malli joilla innovaatioita ja niiden kaupallistamiseen saattamista tuetaan sekä luoda insentiivejä joilla tuetaan yrittämiseen ryhtyviä jotta se näille tutkijoille olisi taloudellisesti varteenotettava vaihtoehto tutkimustoiminnalle.
- Pitäisi pyrkiä luomaan TKI-toimijoiden kumppanuusmalleja julkisen ja yksityisen sektorin välille.

Painopiste 2: Vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta

- Onko taloudellisesti tarkoituksenmukaista jos Suomelle asetetaan liian tiukat päästörajat suhteessa kilpailijamaihimme ? Näistä toimenpiteistä syntyy kustannuksia teollisuudelle jotka heikentävät kansainvälistä kilpailukykyämme entisestään. Toisaalta ympäristöystävällisesti tuotetuilla tuotteilla on myös markkina arvonsa ja kuin vaatimukset vientimaissa lisääntyvät on tuotteemme kilpailukykyisiä.
- Nopeutettava sähköautoon siirtymistä nostamalla sähköautoa hankkiville valtion tukea asteittain. Tällä hetkellä 2 000 Eur autolle jonka hankintahinta on alle 50 000 Eur.
- Kansallisia innovaatio ja vientiohjelmia luotava vihreän teknologian innovaatioiden synnyttämiseksi ja vientimarkkinoiden avaamiseksi. Selkeät kunniahimoiset tavoitteet asetettava innovaatio-toiminnalle sekä määrälliset tavoitteet uusien vientimarkkinoiden avaamiselle. Tärkeää olisi seurata tavoitteiden saavuttamista sekä tehdä korjaavia toimenpiteitä mikäli tavoitteisiin ei päästä. Päätettävä on mikä taho tai mitkä tahot asettavat tavoitteet sekä seuraa niitä.

Painopiste 3: Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen

- Suomesta puuttuu kansainvälisen liiketoiminnan osaajia monelta sektorilta johtuen siitä että teollisuuspohjamme on suppea ja yksipuolinen ja siitä että kansainvälinen vientitoiminta on suomessa vielä kovin nuorta. Suurin osa globaalisti toimivista yrityksistä on perustettu 50 luvun jälkeen.
- Tarvitsisimme kansainvälisiä liiketoiminnan osaajia Suomeen. Heillä on kokemusta, kohdemaiden kontakteja sekä verkostoja jotka hyödyntäisivät suomalaisia yrityksiä. Valitettavasti Suomi ei ole ensisijainen vaihtoehto eikä kovin houkutteleva maa kansainväliselle liiketoiminnan osaajalle johtuen mm. sijainnistamme, palkkatasosta, verotuksesta, ilmastosta jne.
- Myös innovaatiopuolella tarvitsemme lisääntyvää kansainvälistä ulottuvuutta kuten lisääntyvää yhteistyötä ulkomaisten yliopistojen kanssa sekä pyrittävä saamaan kansainvälisiä tutkijoita suomeen.
- Jotta saisimme kasvavan määrän osaajia meidän täytyisi edelleen helpottaa ulkomailta tulevien työntekijöiden maahanmuuttoa. Kaikki tarvittava palvelua ja tuki sisältäen myös muun perheenjäsenten integrointi suomeen pitäisi tehdä mahdollisimman helpoksi, mielellään yhden organisaation kautta. Maahanmuuttopalveluita suunniteltaessa asiakaslähtöisyys pitää olla keskiössä. Olen ymmärtänyt että Migrin palvelut on pyritty suunnittelemaan asiakaslähtöisesti.
- Kansainvälien kilpailukykymme ja ulkomaisten investointien saaminen suomeen on sidoksissa maamme kustannustasoon. Tällä hetkellä yleinen kustannustaso on korkeampi kuin monessa kilpailijamaissamme ja mikäli tähän ei ennen pitkää puututa emme tule olemaan kilpailukykyisä ja tulemme menettämään markkina asemamme monilla markkinoilla.
- Palvelualojen vientiä pyrittävä edistämään sekä kartoitettava mahdollisia palveluviennin esteitä.

Painopiste 4: Kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen

- Digitalisaation lisääminen yhteiskunnan ja yrityselämän kaikissa portaissa on yksi tärkeimmistä painopistealueista tulevaisuudessa koska yhä suurempi määrä toimintoja tullaan digitalisoimaan.
- Lisääntynyt digitalisaatio lisää myös suomalaisten yritysten mahdollisuuksia saavuttaa konsepteilleen uusia markkinoita koska digitaalisten palvelukonseptien skaalautuvuus on merkittävä. Paikkasitoutuneisuuden merkitys vähenee. Vastaavasti olemme myös haavoittuvaisempia ulkomaiselle kilpailulle.
- Digitalisaatio on vahvistuva globaali trendi jota mikään ei tule pysäyttämään, päinvastoin digitalisaatio tulee lisääntymään exponenttiaalisesti tulevaisuudessa.
- Digitalisaation myötä kasvaa myös riskit kyberhyökkäysten osalta jolloin tähän on vastaavasti sijoitettava jotta järjestelmät eivät olisi haavoittuvaiset.
- Pk sektorin yrityksille pitää suunnata valistusta ja koulutusta jotta ne saisivat paremman ymmärryksen siitä mitä hyötyjä lisääntyvä digitalisaation käyttö voi heille liiketoiminnan osalta tuoda sekä mitä kaupallisia hyötyjä he voivat siitä saada.

Painopiste 5: Työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen

- Kaikki voitava on tehtävä jotta nuorilla on mahdollista työllistyä ja lisäksi luotava kannustamia jotta nuoret ovat motivoituneita kouluttamaan itsensä ja sitä kautta hakeutumaan työelämään.
- Luotava toimiva malli jolla 55 vuotta täyttäneet saadaan takaisin työelämään. Esim. annettava rahallisia tai verotuksellisia insentiivejä työnantajille jotka palkkaavat yli 55 vuotiaita. Jollain tavalla täytyisi luoda toimiva malli jolla kokeneet ja osaavat seniorit pysyisivät pidempään työelämässä. Monella heistä olisi edelleen paljon annettava yhteiskunnalle. Se että syrjäytyvät ja että eivät ole käytettävissä on resurssin vajaakäyttöä.
- Maahanmuuttajia pyrittävä saamaan nopeammin integroitua työelämään. Maahanmuuttajien joukossa on paljon korkeasti koulutettuja joita monella alalla tarvitsisimme.

Painopiste 6: Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistaminen ja kustannus-vaikuttavuuden lisääminen

- Keskityttävä parantamaan hoitoon pääsyn nopeutumista ja uusien toimintamallien ja hoitokäytäntöjen testausta ja käyttöönottoa jotka parantavat asiakaskokemusta ja parhaassa tapauksessa parantavat hoitokäytäntöjä kustannustehokkaasti.

- Lisättävä digitaalisten ratkaisujen, kuten etäpalveluiden ja –neuvontaa jolla myös marginaalinen vaikutus vihreää siirtymään vähentämällä tarpeetonta asiakkaiden ja henkilöstön liikkumista sekä energian ja materiaalien kulutusta.

- Tärkeää että julkishallinto tarjoaa yhteentoimivia, yksilöllisiä ja käyttäjäystävällisiä digitaalisia julkisia palveluita koska tehokkaasti hyödyntämällä niitä voidaan sekä nopeuttaa ja tehostaa tarjottavia palveluita. Toki on huolehdittava digisyrjäytymisen riskin vähentämisestä vanhusten ja niiden osalta joille digitaaliset ratkaisut eivät sovellu.

- Tärkeää lisätä seurantamenetelmiä jolla olemassa olevien käytäntöjen kustannusvaikuttavuutta voidaan mitata sekä seurata miten uudet ennaltaehkäisevät ja asiakasystävällisemmät/ tehokkaammat hoitokäytännöt vaikuttavat kustannuksiin.